

Systemy EAM medzi podporným produktom a strategickou investíciou

Moderný priemysel je konfrontovaný so stále väčšími konkurenčnými tlakmi. Firmy sú nútené produkovať väčšie množstvo výrobkov s vyššou kvalitou pri čo najnižších nákladoch. V sťažených podmienkach globalizácie podniky všemožne hľadajú nástroje, ktoré im nielen umožnia udržať sa na trhu, ale podľa možnosti výrazne zvýšiť svoje konkurenčné výhody. Dôsledkom tejto snahy sú často stále komplexnejšie a technicky náročnejšie výrobné zariadenia. Vyžadujú patričnú pozornosť z hľadiska ich životného cyklu, vyťaženia a optimálneho využitia. Informačný systém firmy sa nezadržateľne stáva nástrojom, ktorý je schopný zozbierať a skbiť množstvo dát potrebných na efektívnu správu podnikových aktív.

Šlabikár EAM

Systemy vyvinuté špeciálne na tento účel dostali v odbornej terminológii názov Enterprise Asset Management (EAM). Ide o komponent informačného systému podniku na riadenie podnikových aktív, teda zariadení a strojov. Primárnou úlohou systému EAM je redukcia núdzových stavov a výpadkov vo výrobe. Pozitíva vplyvu EAM na výrobu spočívajú hlavne v prevencii opráv zariadení.

Najvyšší stupeň riadenia aktív sa označuje ako Strategic Asset Management (SAM). Nejde už len o prevenciu opráv a núdzových stavov či plánovanie údržby. SAM je nástroj na plánovanie celého životného cyklu zariadení. Informačný systém pomáha rozhodovať o správe zariadenia v súlade s jeho účelom vrátane určenia momentu, keď sa údržba presťava vyplácať a je rozumné zaobstarať nové zariadenie.

Údržba sa v podniku často vníma ako problematický nákladový útvar firmy. Oveľa menej je videná ako príležitosť na tvorbu zisku. Reliability Centered Maintenance (RCM) je názov inovatívneho modelu údržby, ktorý pomáha stanoviť a udržovať najefektívnejšiu a finančne najprínosnejšiu stratégiu údržby pre každý výrobný prostriedok. Zavedenie RCM spôsobuje zmenu prístupu firmám k problematike údržby. Podľa niektorých štúdií vydávajú firmy, ktoré zaviedli RCM, až 40 % prostriedkov na údržbu na prevenciu opráv. Efektívna prevádzka je totiž nielen zárukou kvalitných výrobkov, ale napríklad aj zárukou spoľahlivých vzťahov s obchodnými partnermi v dodávateľskom reťazci. Podnikateľský úspech priamo závisí od aktivít údržby.

EAM – podporný produkt údržby alebo strategická investícia?

Z pohľadu vedenia podniku je systém EAM predovšetkým investíciou, ktorá je ako každá iná posudzovaná predovšetkým svojou návratnosťou. Ktoré faktory však ovplyvňujú investíciu firmy do EAM? Odpoveď na túto otázku závisí od toho, či sa systém EAM vníma len ako podporný produkt údržby alebo ako strategický nástroj na zvýšenie konkurencieschopnosti firmy. Prevádzkyschopnosť a dobrý stav výrobných zariadení sa tradične uvádzajú ako hlavný faktor pri rozhodovaní o investícii do systému EAM. To však svedčí o príliš úzkom vnímaní možných prínosov tohto systému.

Najnovšia štúdia spoločnosti Lawson Software však prednedávnom ukázala, že pri rozhodovaní o zakúpení EAM sa postupne presadzujú aj faktory bezpečnosti podniku a vplyv prevádzky na životné prostredie. Celosvetová štúdia, ktorú pre Lawson vypracovala agentúra Industry Direct Ltd., skúmala 189 respondentov z Európy, USA, Austrálie a Nového Zélandu, ktorí vyvíjajú aktivity v oblasti služieb, ťažobného priemyslu, procesnej výroby a dopravy. Približne 80 % skúmaných firiem uviedlo, že bezpečnosť prevádzky je základným faktorom určujúcim stratégiu starostlivosti o výrobné zariadenia. Až na druhom mieste nasleduje zvýšenie výkonnosti zariadení. Sociálna zodpovednosť firmy, jej vzťah k vlastným zamestnancom, ako aj k ľuďom žijúcim bezprostredne v okolí prevádzky je podľa štúdie najsilnejšou motiváciou skvalitnenia údržby.

Až 97 % respondentov ďalej uviedlo, že ich spoločnosť vyvíja aspoň jednu aktivitu, ktorá súvisí s tzv. sociálnou zodpovednosťou firmy. Sem patria napríklad programy na zlepšenie hospodárenia s energiami, zlepšenie etických obchodných postupov v oblasti zásobovania či zníženie emisií. Práve na tieto oblasti má EAM sprostredkované priaznivý vplyv. Strategický prístup k správe výrobných aktív môže napríklad prispieť k tomu, aby firma spĺňala environmentálnu legislatívu. Program preventívnej údržby pomôže predĺžiť životnosť zariadení, šetrí prírodné zdroje a tvorbu odpadov.

Prínosy EAM treba vnímať v oveľa širšom kontexte procesov a cieľov firmy. EAM podporuje podniky nielen v dosahovaní operatívnych, ale aj strategických cieľov. Starostlivosť o výrobné zariadenia je priamo či nepriamo prepojená skoro so všetkými činnosťami a útvarmi firmy, od údržby až po personalistiku. Vyťaženie zariadení má totiž nesporné vplyv aj na optimálne množstvo zamestnancov na pracoviskách.

Integrácia EAM a ERP

Zo štúdie firmy Lawson vyplýva, že len 17 % respondentov používa integrované ERP riešenie so silnou funkcionalitou správy podnikových aktív. Približne také isté množstvo firiem používa úplne izolované EAM riešenie a 12 % firiem odpovedalo, že sa v oblasti riadenia aktív ešte stále spolieha na tabuľkové procesory a papierové záznamy. Pritom integrácia ERP systému a EAM skrýva obrovský potenciál smerom k väčšiemu výrobnému výstupu, nižším kusovým nákladom a väčšej výkonnosti dodávok.

Napríklad synchronizácia plánovania výroby a údržby predstavuje pre firmy nemalé možnosti, ktoré sa doteraz málo využívajú. Z hľadiska výroby je portfólio produktov firmy jasne definované. Je podporené stabilným dodávateľským reťazcom a optimálnou dobou skladových pohybov. Pre náhodné chyby a pravidelné inšpekcie sa však nedajú vylúčiť dlhšie výpadky zariadení. Stratégia údržby pri najdôležitejších výrobných zariadeniach je tiež jasne určená a postupne sa osvedčuje v procese výroby. Zjednotené postupy plánovania údržby navyše jasne a včas indikujú a zobrazujú aj meškание prác a všetky nadchádzajúce aktivity údržby.

Prečo EAM

Technický pokrok v oblasti zariadení je nezadržateľný. Firmy ho vnímajú prevažne pozitívne, pretože im stále sofistikovanejšie nástroje umožňujú vyrábať stále sofistikovanejšie produkty, s ktorými ľahšie oslovia zákazníka. Spravidla je však oveľa ťažšie ich presvedčiť o tom, že potrebujú EAM systém. Zložitejšie nástroje však logicky vyžadujú aj náročnejšie postupy údržby. Stratégia podľa motto „opravujeme, až keď sa niečo pokazí“ je pre modernú výrobu síce neprijateľná, ale ešte stále častá. Podporné a strategické efekty systému EAM ostávajú veľakrát nepovšimnuté. Firmám jednoducho chýba poznanie, že zavedenie náročnejších postupov môže ich prácu efektívne ulahčiť.

Ing. Ivan Rendl

e-mail: ivan.rendl@cz.lawson.com